

Anonymiserad version

Översättning

C-536/23 – 1

Mål C-536/23

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

22 augusti 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Landgericht München I (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

18 juli 2023

Klagande:

Bundesrepublik Deutschland

Motpart:

Mutua Madrileña Automovilista

[utelämnas]

I målet

Bundesrepublik Deutschland [utelämnas]

– kärke och klagande –

[utelämnas] mot

Mutua Madrileña Automovilista [utelämnas]

– svarande och motpart –

[utelämnas] rörande en fordran

har Landgericht München I [utelämnas] fattat följande

Beslut

1. Förfarandet förklaras vilande.
2. Följande fråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol med begäran om förhandsavgörande:

Ska artikel 13.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område jämförd med artikel 11.1 b i samma förordning tolkas på så sätt att även en EU-medlemsstat – som i egenskap av arbetsgivare, fortsatt betala ut lön till en tjänsteman som (tillfälligt) varit frånvarande från arbetet på grund av en trafikolycka, varvid arbetsgivaren har övertagit den anställdes rättigheter gentemot det företag hos vilket det fordon som var inblandat i olyckan är ansvarsförsäkrat och vilket är etablerat i en annan medlemsstat – kan väcka talan, i egenskap av ”skadelidande” i den mening som avses i nämnda bestämmelse, mot detta försäkringsföretag vid domstolen för den ort där den arbetsoförmögne tjänstemannen har hemvist, när en sådan direkt talan är tillåten?

Skäl:

I)

Klaganden, Förbundsrepubliken Tyskland, har i egenskap av arbetsgivare till en tjänsteman som skadades vid en trafikolycka yrkat att motparten, Mutua Madrileña Automovilista, vilket är det företag hos vilket det fordon som var inblandat i olyckan är ansvarsförsäkrat, ska förpliktas betala skadestånd till följd av rättigheter som överlåtits.

Tjänstemannen har hemvist i München och är statligt anställd vid Deutsches Patent- und Markenamt (tyska patentverket), enheten i München. Deutsches Patent- und Markenamt är en federal högre myndighet.

Den 8 mars 2020 drabbades tjänstemannen av en olycka under en semesterresa till Mallorca. Hon cyklade och krockade med en hyrbil, vilken är ansvarsförsäkrad hos Mutua Madrileña Automovilista. En tysk förare med hemvist i Frankrike körde hyrbilen. Tjänstemannen var arbetsoförmögen under perioden från den 8 mars 2020 till den 16 mars 2020 till följd av skadorna hon åsamkats.

I egenskap av arbetsgivare betalade Förbundsrepubliken Tyskland ut tjänstemannens lön under tiden hon var frånvarande från arbetet, vilket motsvarade ett belopp på 1 432,77 euro. Genom en skrivelse av den 15 januari 2021 begärde Förbundsrepubliken Tyskland att Mutua Madrileña Automovilistas skaderegleringsrepresentant i Tyskland, APRIL Financial Services AG, ska betala ersättning för den utbetalda lönen. Sistnämnda bolag vägrade betala och motiverade detta med att tjänstemannen orsakat olyckan.

Förbundsrepubliken Tyskland väckte därpå talan angående betalning av 1 432,77 euro vid Amtsgericht München [utelämnas]. Mutua Madrileña Automovilista har bestridit fordran och dessutom bestridit att domstolen vid vilken talan väckts har internationell behörighet. Genom dom av den 16 februari 2022 avvisade Amtsgericht München talan på grund av bristande internationell behörighet och angav som skäl att Förbundsrepubliken Tyskland inte kan göra gällande behörighet enligt artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (nedan kallad behörighetsförordningen). Som skäl angav domstolen att denna bestämmelse är en undantagsregel och således ska tolkas restriktivt och att Förbundsrepubliken Tyskland är en stat, vilket innebär att den vid en abstrakt och standardiserad prövning av skyddsbehovet inte omfattas av det särskilda skydd som dessa regler syftar till, i synnerhet eftersom nämnda stat även agerar i egenskap av socialförsäkringsorgan, bland annat inom ramen för pensions- och sjukvårdssystemen. [utelämnas] [överväganden som rör det nationella förfarandet]

Förbundsrepubliken Tyskland [utelämnas] överklagade denna dom [utelämnas] [utelämnas] [överväganden som rör det nationella förfarandet]

Förbundsrepubliken Tyskland anser att Amtsgericht München gjorde fel när den ansåg sig sakna internationell behörighet, eftersom Förbundsrepubliken Tyskland har rätt att åberopa artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i behörighetsförordningen. Förbundsrepubliken Tyskland fortsatte i egenskap av arbetsgivare att betala ut lön till den direkt skadelidande tjänstemannen som skadats vid en trafikolycka, och har förvärvat hennes skadeståndsanspråk mot Mutua Madrileña Automovilista, då Förbundsrepubliken Tyskland enligt lag övertagit den skadelidandes rättigheter. Härav följer att nämnda stat, då den övertagit den skadelidandes rättigheter, kan väcka talan vid domstolarna i den medlemsstat där den skadelidande har hemvist. Det följer av EU-domstolens rättspraxis (i synnerhet dom av den 20 juli 2017 – mål C-340/16) att det inte ska ske en bedömning från fall till fall eller göras någon åtskillnad på grundval av kriteriet som rör huruvida en part kan anses inneha en svagare ställning. För att främja förutsebarhet har i stället varje person som har rätt att ta över en rättighet och som inte gör gällande anspråk i egenskap av försäkringsgivare eller socialförsäkringsorgan, utan i egenskap av den som enligt lag övertagit den anställdes rättigheter såsom en skadelidande, rätt att väcka talan vid domstolarna i den medlemsstat där den skadelidande har hemvist.

Förbundsrepubliken Tyskland har yrkat

att domstolen ska upphäva domen som meddelades av Amtsgericht München, [utelämnas] och förplikta Mutua Madrileña Automovilista att betala 1 432,77 euro jämte ränta motsvarande den aktuella basräntan med tillägg av fem procentenheter beräknad från tidpunkten då talan väcktes,

[utelämnas] [yrkande i andra hand]

Mutua Madrileña Automovilista har yrkat

att överklagandet ska avvisas.

Mutua Madrileña Automovilista anser att det följer av skyddssyftet med artikel 11.1 b jämförd med artikel 13 i behörighetsförordningen att det endast är den part som i förhållande till försäkringsgivaren mot vilken talan väckts kan anses som den institutionellt svagare parten i en tvist med försäkringsgivaren, närmare bestämt ansvarsförsäkringsgivaren, som kan göra gällande rättigheterna enligt nämnda bestämmelser. EU-domstolen har fastslagit att socialförsäkringsorgan och personer som bedriver yrkesverksamhet på det försäkringsrättsliga området, oberoende av deras storlek, inte ska anses vara den svagare parten i en sådan tvist (EU-domstolen, dom av den 17 september 2009 – mål C-347/08; dom av den 31 januari 2018 – mål C-108/17; dom av den 20 april 2021 – mål C-913/19; dom av den 21 oktober 2021 – mål C-393/20). En EU-medlemsstat är ett folkrättsligt subjekt och kan därför inte på en institutionell nivå anses inta en underlägsen ställning, i synnerhet då den – såsom Förbundsrepubliken Tyskland i förevarande mål – även tillhandahåller tjänster som till sin natur motsvarar socialförsäkringsförmåner, och dessutom utövar tillsyn över de försäkringsgivare som är verksamma på dess territorium. Den hänskjutande domstolen är i egenskap av appellationsdomstol under alla omständigheter skyldig att hänskjuta en tolkningsfråga till EU-domstolen enligt artikel 267 FEUF, i synnerhet då den avser att avvika från rättspraxis som meddelats av Oberlandesgericht Koblenz (dom av den 15 oktober 2012 – mål nr 12 U 1528/11) i detta hänseende.

[utelämnas] [överväganden som rör det nationella förfarandet]

II)

Förfarandet ska förklaras vilande enligt 148 § ZPO och frågan som formulerats i punkt 2 i beslutdelen ska hänskjutas till EU-domstolen enligt artikel 267 första stycket b och andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Förbundsrepubliken Tysklands överklagande kan tas upp till prövning i sak. Huruvida överklagandet är välgrundat beror på tolkningen av artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område* samt på huruvida domstolen i första instans var behörig.

1. Förbundsrepubliken Tysklands överklagande av Amtsgericht Münchens dom [utelämnas] kan tas upp till prövning. [utelämnas] [skäl]
2. Huruvida överklagandet är välgrundat beror på om Amtsgericht München gjorde rätt när den fann att den inte är behörig enligt artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i behörighetsförordningen.
  - 2.1 De tillämpliga unionsrättsliga bestämmelserna har i relevanta delar följande lydelse:

- Skälen till behörighetsförordningen:

(15) Behörighetsbestämmelserna bör uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Det bör alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till parternas rätt att själva avtala om behörig domstol gör det berättigat att använda något annat kriterium om anknytning. I fråga om juridiska personer måste hemvisten kunna bestämmas på ett objektivt sätt så att de gemensamma reglerna blir överskådliga och behörighetskonflikter kan undvikas.

(...)

(18) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.

- Artikel 11 i behörighetsförordningen:

1. Talan mot en försäkringsgivare som har hemvist i en medlemsstat får väckas

a) vid domstolarna i den medlemsstat där han eller hon har hemvist,

b) i en annan medlemsstat, vid domstolen för den ort där käranden har hemvist om talan väcks av försäkringstagaren, den försäkrade eller en förmånstagare, eller

c) om han eller hon är en samförsäkrare, vid den domstol i en medlemsstat där talan har väckts mot huvudförsäkringsgivaren.

(2) En försäkringsgivare som inte har hemvist i någon medlemsstat men som har en filial, agentur eller annan etablering i en sådan stat ska i fråga om tvister som hänför sig till verksamheten vid denna anses ha hemvist i den medlemsstaten.

- Artikel 13 i behörighetsförordningen:

1. I fråga om ansvarsförsäkring får, om lagen i domstolsstaten tillåter det, talan mot försäkringsgivaren vidare väckas vid den domstol där den skadelidande har väckt talan mot den försäkrade.

2. Bestämmelserna i artiklarna 10, 11 och 12 gäller om den skadelidande väcker talan direkt mot försäkringsgivaren, om sådan direkt talan är tillåten.

- 2.2 Enligt artikel 13.2 i behörighetsförordningen får en skadelidande som väcker talan direkt mot en försäkringsgivare göra det vid en domstol som är behörig enligt artiklarna 10–12 i behörighetsförordningen. Artikel 11.1 b i behörighetsförordningen gör det i sin tur möjligt att väcka talan vid domstolen för den ort där försäkringstagaren har hemvist och – till följd av hänvisningen i artikel 13.2 i samma förordning – alltså vid domstolen på den ort där den skadelidande har hemvist.

Det är ostridigt mellan parterna att Förbundsrepubliken Tyskland har väckt talan direkt mot Mutua Madrileña Automovilista, vilket är det företag hos vilket det fordon som var inblandat i olyckan är ansvarsförsäkrat, i enlighet med artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (nedan kallad Rom II-förordningen) jämförd med artikel 7.1 andra stycket, artikel 1.1 och artikel 143 i spanska Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor [lagen om civilrättsligt ansvar och ansvarsförsäkring för motorfordon] till följd av en rättighet som övertagits enligt artikel 19 i Rom II-förordningen jämförd med 76 § [Bundesbeamten-gesetz] (BBG) [(lagen om statliga tjänstemän)]. Det är även ostridigt mellan parterna att Förbundsrepubliken Tyskland är arbetsgivare till tjänstemannen som skadades i samband med olyckan, samt att lön till ett belopp på 1 432,77 euro utbetalades under tiden som den skadelidande var frånvarande från arbetet till följd av olyckan.

- 2.3 Den avgörande frågan är således huruvida även Förbundsrepubliken Tyskland som enligt lag övertagit rättigheterna från den ursprungligen skadelidande tjänstemannen kan åberopa artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i behörighetsförordningen.

I fråga om behörighetsbestämmelserna utgår behörighetsförordningen – på samma sätt som den tidigare gällande förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 (nedan kallad behörighetsförordningen i dess tidigare lydelse) – från följande grundläggande överväganden: Enligt skäl 15 i behörighetsförordningen bör behörighetsbestämmelserna uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist. Enligt skäl 18 i samma förordning bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal.

- 2.4 I detta hänseende har EU-domstolen, såvitt framgår, redan utarbetat vissa centrala principer genom tre domar – av den 17 september 2009 (mål C-347/08), av den 20 juli 2017 (mål C-3410/16) och av den 31 januari 2018 (mål C-106/17), – för att å ena sidan uppfylla det uppställda kravet på skydd av den svagare parten enligt artiklarna 10–13 i behörighetsförordningen (och de identiska tidigare bestämmelserna i behörighetsförordningen i dess tidigare lydelse) och å andra sidan uppfylla kravet på förutsebarhet i fråga om vilken domstol som är behörig:

Av nämnda domar följer att alla som är yrkesverksamma i försäkringsbranschen, oavsett om det är som försäkringsgivare eller som socialförsäkringsorgan för den obligatoriska socialförsäkringen (dom av den 17 september 2009 – mål C-347/08), eller som näringsidkare som yrkesmässigt förvärvar fordringar på ersättning som den direkt skadelidande har (dom av den 31 januari 2018 – mål C-106/17) inte är i behov av skydd och därför inte åtnjuter det skydd som ges av artikel 10 och följande artiklar i behörighetsförordningen i fråga om valet av domstolen för den ort där käranden har sin hemvist (*forum actoris*). Detta är dessutom oberoende av huruvida de har en ekonomisk ställning eller ställning på marknaden som motsvarar försäkringsgivaren mot vilken talan väckts.

Samtidigt ska samtliga personer som inte är yrkesverksamma i försäkringsbranschen, utan väcker talan till följd av en rättighet som överlåtits från den skadelidande till följd av bland annat arv eller bibehållen lön vid arbetsförmåga också anses som ”skadelidande” i den mening som avses i artikel 13.2 i behörighetsförordningen och således ha rätt att väcka talan vid domstolen för den ort där käranden har sin hemvist (*forum actoris*) enligt artikel 10 och följande artiklar i behörighetsförordningen. Även detta gäller utan att det krävs någon prövning av skyddsbehovet i det enskilda fallet. I detta hänseende har EU-domstolen angett följande (dom av den 20 juli 2017 – mål C-340/16 – punkt 34 och följande punkter):

”Såsom den hänskjutande domstolen har angett i begäran om förhandsavgörande skulle en bedömning från fall till fall av huruvida en arbetsgivare som fortsätter att betala ut lön kan anses vara en ’svagare part’ för att därmed kunna utgöra en ’skadelidande’ i den mening som avses i artikel 11.2 i förordning nr 44/2001, dessutom kunna ge upphov till rättsosäkerhet och strida mot förordningens syfte, vilket enligt skäl 11 däri är att behörighetsbestämmelserna ska uppfylla kravet på förutsebarhet.

Det ska följaktligen anses att enligt artikel 11.2 i förordning nr 44/2001 kan en arbetsgivare, som har övertagit en anställds ersättningsanspråk – i egenskap av person som har lidit skada och oavsett arbetsgivarens storlek eller rättsliga form – åberopa de särskilda behörighetsreglerna i artiklarna 8–10 i förordningen.

En arbetsgivare, som har övertagit en anställds rättigheter genom att ha betalat ut lön till denne under en period av arbetsförmåga, och som i denna enda egenskap har väckt talan med anledning av den skada den anställde lidit kan således anses vara svagare än den försäkringsgivare mot vilken talan väckts och ska därmed kunna omfattas av möjligheten att väcka denna talan vid domstolarna i den medlemsstat där arbetsgivaren är etablerad.

Av detta följer att en arbetsgivare vilken har övertagit de rättigheter som tillkommer en anställd som skadats i en trafikolycka och vilken har fortsatt att betala ut lön till den anställde, i egenskap av 'skadelidande' kan väcka talan mot det i olyckan inblandade fordonets försäkringsgivare vid domstolarna i den medlemsstat där arbetsgivaren är etablerad, när en sådan direkt talan är tillåten.

...

Av det ovan anförda följer att artikel 9.1 b i förordning (EG) nr 44/2001 jämförd med artikel 11.2 i samma förordning ska tolkas så, att en arbetsgivare som är etablerad i en medlemsstat och som har fortsatt att betala ut lön till en anställd, som är frånvarande från arbetet på grund av en trafikolycka, varvid arbetsgivaren har övertagit den anställdes rättigheter gentemot det företag hos vilket det fordon som var inblandat i olyckan är ansvarsförsäkrat och vilket är etablerat i en annan medlemsstat, kan väcka talan, i egenskap av 'skadelidande' i den mening som avses i den sistnämnda bestämmelsen, mot detta försäkringsföretag vid domstolarna i den förstnämnda medlemsstaten, när en sådan direkt talan är tillåten."

Samtidigt utgör undantagen från principen att domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga just undantagsbestämmelser. De ska således tolkas restriktivt, vilket alltså innebär att de inte får utsträckas till att omfatta personer för vilka detta skydd inte är motiverat (EU-domstolen, dom av den 31 januari 2018 – mål C-106/17 – punkt 41; dom av den 20 april 2021 – mål C-913/19 – punkt 39). Även om det i regel inte behöver göras en konkret bedömning och avvägning av huruvida en strukturellt betingad svagare ställning eller ett skyddsbehov föreligger i det enskilda fallet för att tillämpa artikel 10 och följande artiklar i behörighetsförordningen ska det emellertid i allmänhet inte anses föreligga en sådan obalans som avses i nämnda bestämmelser när en talan inte rör försäkringsgivaren, i förhållande till vilken såväl den försäkrade som den skadelidande parten anses vara en svagare part (EU-domstolen, dom av den 9 december 2021 – mål C-708/20 – punkt 33).

- 2.5 Mot denna bakgrund kan man å ena sidan dra slutsatsen att det ska ske en abstrakt och generell prövning av skyddsbehovet inom ramen för artikel 10 och följande artiklar i behörighetsförordningen, enligt vilka det i vissa situationer – och i dessa situationer, oberoende av om en part intar en svagare ställning eller det föreligger ett skyddsbehov i förhållande till försäkringsgivaren mot vilken talan väckts i det enskilda fallet – ska anses föreligga ett skyddsbehov (nämligen i situationer där arvtagare eller arbetsgivare enligt lag har övertagit rättigheter) och i andra inte (nämligen när det är fråga om socialförsäkringsorgan eller personer som bedriver yrkesverksamhet i försäkringsbranschen och förvärvar rättigheter). Å andra sidan innebär denna uppdelning i olika kategorier av fall att det är möjligt att

ta tillräcklig hänsyn till kravet på förutsebarhet enligt skäl 15 genom en standardiserad bedömning, medan det samtidigt finns tillräckligt utrymme för att beakta bestämmelsernas karaktär av undantag.

Mot denna bakgrund fann OLG [Oberlandesgericht] Koblenz i sin dom av den 15 oktober 2021 (mål 12 U 1528/11) att den inte har behörighet att pröva en talan som en delstat i en EU-medlemsstat väcker enligt artikel 9.1 b jämförd med artikel 11.2 i behörighetsförordningen i dess tidigare lydelse, vilka är identiska med artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i behörighetsförordningen. Domstolen motiverade domen med att en av Förbundsrepubliken Tysklands delstater, i förhållande till en ansvarsförsäkringsgivare, inte är en svagare part eller mindre erfaren i juridiskt hänseende än en försäkringsgivare, och att delstatens ställning kan jämföras med ett socialförsäkringsorgans.

Däremot medgav EU-domstolen i den ovan angivna domen (av den 20 juli 2017 – mål C-340/16) behörighet för en talan som väckts av en arbetsgivare, en offentligrättslig sjukhusinstitution, som enligt lag övertagit den anställdes rättigheter beträffande lön som utbetalats till denne under en period av arbetsförmåga. I det målet var den offentligrättsliga institutionen som väckt talan emellertid varken en delstat eller en EU-medlemsstat. Just det kriteriet att det ska vara fråga om ett folkrättsligt subjekt förefaller vara tillräckligt lätt att fastställa på ett abstrakt plan för att uppfylla kravet på förutsebarhet när behörighet ska fastställas.

3. Mot denna bakgrund är det centralt för avgörandet beträffande Förbundsrepubliken Tysklands överklagande huruvida artikel 11.1 b jämförd med artikel 13.2 i behörighetsförordningen, trots att det är fråga om undantagsbestämmelser, kan tolkas på så sätt att även en EU-medlemsstat som, i egenskap av arbetsgivare, fortsatt betala ut lön till en tjänsteman som (tillfälligt) varit frånvarande från arbetet på grund av en trafikolycka, varvid arbetsgivaren har övertagit den anställdes rättigheter gentemot det företag hos vilket det fordon som var inblandat i olyckan är ansvarsförsäkrat och vilket är etablerat i en annan medlemsstat, kan väcka talan, i egenskap av "skadelidande" i den mening som avses i den nämnda bestämmelse, mot detta försäkringsföretag vid domstolen för den ort där den arbetsförmögne tjänstemannen har hemvist, när en sådan direkt talan är tillåten. Parterna är alltså oense om hur en förordning ska tolkas och denna tolkning är avgörande för utgången i målet.

Följaktligen ska frågan i punkt 2 i beslutdelen hänskjutas till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF.

[utelämnas]